

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: *DUMINEC'A.*

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a:
Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:
Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl v. a.

Correspondentiele sè se adreseze Redactiune

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune la

TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.

Cuventarea

Pré Santitului Domnu Episcopu diecesanu Nicolae Popea rostita cu ocaisunea deschiderei sinodalui eparhialu din Caransebesiu.

„Pré stimatilor domni deputati! Pré iubitoru frati si fii spirituali! Cu viua placere si bucuria ved si acum, cá totdeuna, pe fiii bisericeii, cá reprezentanti ai clerului si poporului diecesanu, intruniti in sinodu la desbaterea si pertactarea obiectelor, ce ne sunt designate prin organismulu bisericeii nóstre nationale.

Se dice, d-lor, ca patru ochi ved mai bine decât doi, optu mai bine decât patru si asia mai departe, de sine intielegendu-se inse, daca acei ochi vor fi sanetosi, limpedi si curati si vor voi se vada lucrurile asia cum sunt ele in realitate, va se dica prin prism'a adevेरului si a binelui comunu, éra nu prin aceea a feluritelor patimi si interese particulare. Se scie mai incolo, ca parerile ómenilor sunt diferite, fie-care judeca lucrurile in feliulu seu, dupa vederile sale individuale. Intálhundu-se inse parerile mai multora la unu locu, si ciocnindu-se intre sine unele ca altele, ele se purifica si se lamurescu, precum se lamuresce aurulu in cuptoriulu maestrului, iesindu adevेरulu la lumina. In sfèrsitu asia e omulu din firea lui, ca nu lesne se increde in cele spuse si audite, ci cuprinsu de banueli varii, cauta se-si castige in susi, de se póte, convingere propria despre starea cea adevेरata a lucrurilor, mai mult: cauta se participe si insusi la intocmirea trebiloru, ce-lu privescu si pe el, se conlucre si insusi la sórtea, ce i se croiesce si lui in tóte afacerile comune, prin urmare si cele bisericesci.

Éta, d-lor, in putiene cuvinte tot atâtea motive si considerante, ce cred eu ca le va fi avutu in vedere biserice'a nóstra atanci, când s'a vediutu indemnatu a-si croi organismulu seu de care ne bucuram astazi, unu organismu, care in form'a s'a reprezentativa si in conditiunile amintite mai sus, desì

mai greu si mai sumtuosu, isi are valórea s'a nedisputabila fiind menitu a satisfacere asteptarile si dorintiele generale, a impacá consciintiele credinciosiloru, si, a fi unu razimu puternicu alu vietii nóstre bisericesci nationale.

Pentru aceea, eu érași dicu ca me bucuru, si cred ca cu totii ne bucuram dandu lauda lui Dumnedieu, ca ne putem aduná in sínódele nóstre regulate, pentru cá fratiesce se ne sfatuim si intielegem in afacerile nóstre bisericesci, scolare si economice.

Impregiurarile, d-lor, devinu din ce in ce tot mai serióse: lipsele si trebuintiele crescú din di in di; greutatile si necazurile ni se inmultiescu cu grosulu, si in privinti'a tuturoru acestora suntem avisati numai la noi insine, la mijlócele adeca si poterile nóstre proprii materiale. Prin urmare, daca cândva, apoi acum chiar ca avem neaperat trebuintia de consultari fratiesci, de capete luminate, de caractere firme, de inimi binevoitóre si gat'a spre jertfire in interesulu celu adevερatu alu multu cercatei nóstre bisericeii, care cu tóte acestea a fost uniculu adapostu in viteliulu veacuriloru trecute, uniculu balsam alinatoriu in durerile si suferintiele prin cari a trecutu neamulu nostru romanescu dela inceputu pana astadi.

Dar, d-lor, când e vorb'a de biserica, eu intielegu totodata si scól'a, fie'a bisericeii, seau lumin'a care luminéza intru intunerecu, si pe care de o aveam noi in trecutu, de siguru nu ne perdeam rostulu aprópe de tot. Si chiar asupra acestei lumini seau a scólei, apasa adi cum sciti, pretentiunile cele mai grele si mai nejustificabile. Intieleg mai incolo si religiositatea si moralitatea, care sunt bas'a tuturoru lucruriloru ómenesci, si fara de care insasi societatea ar deveni unu caote alu selbaticiloru; intielegu mai departe chiar si averea materiala, seau nervus rerum cum se dice, fara de care nici biserice'a nu póte presperá; intieleg in sfèrsitu tóte institutiunile nóstre religióse si culturale, pe care biserice'a, cá o mama buna, are se le infintieze, se

le crésca si se le adapostésca sub aripile sale bine-facetóre.

Acestea ar fi dupa mine momentele principale, pe cari cu deosebire in sínódele nóstre se le avem cu tot adinsulu in vedere, momente, care traduse in fapte vor dá cele mai sigure dovedi, ca suntem petrunsi de insemnatarea cea mare a sinodalitatii nóstre, ca suntem insufletiti chiar de gréu'a, dar frumós'a si nobil'a chiemare, ce o avem : de a asigurá existenti'a si viitoriulu nejnignitu alu bisericii nóstre in tóte directiunile.

Petrunsu de aceste vederi si convingeri, salutandu-ve, domnilor, de buna venire, si implorandu si aici darulu de sus asupra lucrariloru nóstre, declar sessiunea sinodului diecesanu din anulu acesta deschisa."

Sinodulu eparhialu aradann.

Siedinti'a V.

S'a tiénut in 15/27 Aprile 1892 la 10 óre inainte de amédi.

Dupa ce in siedintiele III. si IV. s'a votat regulamentul pentru afacerile interne ale sinodului, in siedinti'a a V. s'a pus la ordinea dilei reportulu comisiunei organizatórie, carea prin reportoriulu ei Paul Rotariu cu privire la cererea Pré Cuvioséi Sale, parintelui vicariu episcopescu si presiedinte al Consistoriului din Oradea-mare Ieroteiu Belesiu de a trece in statulu de pensiune, — propune, si sinodulu incuviintiéza acésta cerere pre langa esprimarea recunoscintei facia de petentele pentru bunele servitii prestate in unu timpu de servitiu de preste 50 de ani; si dupa ce se comunica acestu conclusu petentelului in modu solemn prin Pré Santi'a S'a, parintele Episcopu presiedinte, urméza reportulu comisiunei bisericesci, asupra reportului senatului bisericescu dela Oradea-mare, carea prin reportoriulu ei Constantin Gurbanu propune, si sinodulu iea la cunoscintia, ca :

a) Tóte obiectele intrate la senatulu bisericescu al Consistoriului din Oradea-mare in decursulu anului trecut s'au pertractat si resolvit in 8 siedintie sub 514 numeri, ca acelu senatu cá foru disciplinariu a pertractat 53 cause disciplinare, dintre cari s'au terminat prin decisiune si sententia finala 48, si anume : cu amovare dela oficiu 1, cu suspensiune 3, cu pedépsa in bani 5, cu admonitiune 37, cu absolvare de sub acusa 3, cu sistarea procedurii ulteriórie 19 ; dintre aceste cause disciplinare 3 sunt inca pendente, ér 5 au fost apelate la Consistoriulu metropolitaniu ; dintre cele apelate in patru cause s'a aprobat sententi'a, ér in 1 s'a dispus intregirea ceretáarii.

b) Cá foru matrimonialu senatulu bisericescu dela Oradea mare a pertractat, si resolvit 20 cause matrimoniale, enunsiandu-se in tóte divortiulu pãrtilor.

c) La jurisdictiunea Consistoriului din Oradea

mare apartienu 6 protopresviterate cu 242 parochii matre si 116 filie, dintre cari 209 sunt deplinite, ér 33 sunt vacante ; numerulu biseriilor este de 298, dintre cari in decursulu anului trecut s'a edificat 1, ér 2 s'au raparat ; numerulu preotilor este 123, intre cari 1 archimandritu, vicariu episcopescu, 1 asesoru referinte, 6 protopresviteri, 1 protopresviteru emeritu, 173 parochi, 28 administratori parochiali, 12 capelani si 1 preotu amovatu dela parochia ; in decursulu amului 1891 s'au chirotonit 8 preoti, au reposat 6, ér 1 a trecut dela jurisdictiunea acestui districtu ; numerulu familielor a fost 31.754, ér numerulu poporatiunei de 172.875 individi, intre cari barbati 86.781, femei 86.094 numerulu nascutilor a fost in anulu 1891 de 9709, si anume : barbati 4975, femei 4734, intre cari din patu nelegiutu 1243 ; numerulu reposatilor a fost de 8005 si anume : barbati 4002, femei 4003, — intre cari de mórte silnica 64 ; numerulu cununiilor a fost de 1693, numerulu concubinatelor 3137.

Sinodulu luand aceste date la cunoscintia aviséza Consistoriulu, cá se continue a luá dispuse-tiunile de lipsa pentru stêrpirea concubinatelor.

Cu privire la incasarea restantiilor si tacselor pentru fondulu preotiescu sinodulu aviséza consistoriulu a staru'i si in viitoriu la incasarea tacselor restante si curente la fondulu preotiescu, si spre acestu scópu, se continue a esecutá conclusulu sinodalu de sub Nru 113 din anulu 1890, — aretand in reportele viitórie si casurile speciale, in cari s'au aplicat mesuri disciplinare facia de preotii restantieri.

Siedinti'a VI.

S'a tiénut in 15/27 Aprile 1892. la 3 óre dupa amédi.

La ordinea dilei este reportulu comisiunei bisericesci asupra reportului senatului bisericescu din Aradu, carea prin reportoriulu ei Petru Truti'a aréta,

a) La acestu senatu au intrat in decursulu anului 1891, 2005 essibite, din anulu 1890 au remas pendente 14, de tóte 2019. si s'au tienut 23 siedintie, in cari s'au resolvit 1196 piese; au remas pendente 23.

b) Procese matrimoniale au intrat in 1891, 38, din cari in 21 de casuri s'a enunsiat divortiulu pãrtilor, in 7 s'au indrumat pãrtile la convietuire, in 1 casu pãrtile s'au impacat, in 2 casuri s'a sistat procedur'a ulterióra, 5 casuri au remas la defensorulu matrimonialu, in 2 casuri s'a pronunsiat consistoriulu asupra procedurii edictale.

c) Procese disiplinarye au fost 41, dintre cari in meritu s'au resolvit 11, sub acusa stau partile in 11 casuri, ér in 19 casuri, cauzele stau sub ceretare.

d) La jurisdictiunea consistoriului din Aradu apãrtiene o manastire si 11 protopresviterate cu 302 comune bisericesci matre si 105 filie, nume-

rule bisericeilor este 330, numarul caselor: 63.161, numarul parechilor casatorite: 76.012, numarul nascutilor in anulu 1891 a fost de: 15.913, si adeca barbati: 8035, femei 7878, cu 756 mai multi, decât in anulu 1890, nascuti din patu nelegiuitu au fost 1916, si deci cu 248 mai multi, decât in anulu 1890, numarul repositilor in 1891 a fost de 14546, mai putieni decât in 1890 cu 284, dela alte confessiuni au trecut la bisericea noastră 249, ér dela bisericea noastră au trecut la alte confessiuni 330; numarul totalu alu credintiosilor a fost la finea anului 1891 de 352.881, deci cu 3335 mai multi cá in anulu 1890; numarul convietuirilor nelegiuite a fost la finea anului 1891 de 5616, deci cu 457 mai multe cá in anulu 1890.

e) Statulu personalu alu clerului a fost la finea anului 1891 de 410, dintre cari in centru, la curtea episcopésca 3, la seminariulu diecesanu 5, la manastirea Hodosiu-Bodrogu 3, protopresviteri 10, administratori parochiali 1, parochi 168, administratori parochiali 1, la militia aplicati stabil 2, laolalta 410. In decursulu anului 1891 au repositat 11, parochii vacante au fost in 1891, 33, dintre cari s'au deplinit 15, au ramas neindeplinite 18.

f) Personalulu didacticu la seminariulu diecesanu se compune din unu director din cler, 3 profesori ordinari din cleru, 1 profesoru de cantu din cleru, si unu profesoru de economia mirénu.

Sinodulu la propunerea comissiunei iea aceste date la cunoscintia.

Reportulu consistoriului, ca de presente sunt 37 clerici absoluti, sinodulu lu-iea la cunoscintia, si in considerarea ca pre teritoriulu Consistoriului din Oradea mare sunt mai multe parochii vacante; cari din lips'a de recurenti nu se potu deplini, — sinodulu aviséza ambele consistorie, ca facia de clericii absoluti, neaplicati in functiuni bisericesci-scolarie se aplice cu rigóre dispusetiunile, cuprinse in conclusulu sinodalu de sub nrulu prot. 59 din 1891.

Reportulu consistoriului, in carele se aréta darurile si fundatiunile facute de catra unii credintiosi in decursulu anului 1891 si anume, ca:

a) Iancu Bodrogeanu din Pecic'a a facut la sant'a bisericea de acolo o fundatiune de 2 jugere si 1500 stanjini patrati;

b) Iosif Bejan din Giul'a magiara a daruit santei bisericei de acolo unu baldachin in pretiu de 150 fl.

c) Mitru Ursutiu din Misié'a a facut la s. bisericea de acolo o fundatiune de 100 fl.

d) Poporeni din Nadab au cedat santei bisericei de acolo pretiulu de rescumperare alu unei parcele de pamentu din pasiunea comunala, espropriata de societatea drumului de feru in suma de 2110 fl.

e) Poporeni Gligor Madarasan, Vasiliu Secuiu, Ioan Cretiu si veduv'a Mari'a Redisiu au decorat bisericea din numit'a comuna cu câte unu praporu.

f) Florian Laz'a din Cherechiu a daruit bisericei noastre de acolo ornate bisericesci in pretiu de 180 fl. Len'a lui Ioan Berariu din Covaséntiu a daruit bisericei noastre de acolo 50 fl. repositulu Teodor Luc'a din Siri'a a testat bisericei de acolo 150 fl.

g) Mai multi credinciosi din Buteni au facut pre seam'a s. bisericei de acolo daruri in suma de 350 fl.

h) Poporeni din Cilu au contribuit pentru doue clopote 550 fl., ér pentru infrumsetiarea s. bisericei de acolo 298 fl.

i) Mihaiu Luc'a din Voivodeni a daruit s. bisericei 60 fl. mai multi credintiosi din Projesti au daruit s. bisericei de acolo 100 fl. Teodor Filip si Teodor Balasiu din Chertisiu au daruit s. bisericei de acolo unu clopotu in pretiu de 220 fl., alti credintiosi de acolo ornate bisericesci in pretiu de 214 fl.

l) Constantin Lazar din Budintiu a daruit santei bisericei 50 fl. Mari'a Dore'a din Siustr'a 152 fl. Dimitrie Cóta 170 fl. Nicolau Jurc'a 140 fl. Alexandru Maniu din Barr'a a donat bisericei de acolo o cadelnitia de argintu, Traila Ochescu a daruit s. bisericei din Monostur unu clopotu in pretiu de 459 fl. 95 cr. Ioan Dejié'a unu ornatu in pretiu de 95 fl. ér Arseniu Lupulescu unu policandru. Constantin Subescu din Remetea-lunca a daruit s. bisericei de acolo unu clopotu in pretiu de 150 fl. in fine

m) Alteti'a S'a duces'a Milen'a Jurlo Duca de Sau Marco a daruit santei bisericei din Banat-Comlosiu 1000 fl.

Sinodulu cu recunoscintia iea actu despre aceste donatiuni si fundntiuni, si aviséza consistoriulu, cá se dispuna publicarea acelora, precum si a acestuî conclusu sinodalu in bisericele din respectivele comune; si tot de odata dispune, cá pre viitoriu ambele Consistorie se compuna unu conspectu despre tóte fondurile si fundatiunile bisericesci de pre la parochii, si pentru evidentia si controla permanenta se-se introducea intr'o carte principala a fundatiunilor.

Reportulu Consistoriului ca incassarea banilor bisericesci si scolari dela credintiosi se continua cu nisuintia din partea organelor concerninti, si baniî incassati unde este posibilu, se investescu in relitáti, ca asemenea investiri s'au facut si in anulu 1891, si anume: comun'a bis. Galsi'a a investit in paméntu 1190 fl., comun'a Siri'a 4075, comun'a Dorgosiu 625, Labasintiu 520 fl. 70 cr. credintiosii din Bacamezêu in frunte cu preotulu lor Laurentiu Barzu au cumperat dela erariu unu complexu de paméntu de 327 $\frac{1}{2}$ jugere, din care au cedat bisericei noastre de acolo in pretiulu cumperárii 50 jugere, comun'a Fibisiu a cumperat $\frac{1}{2}$ sessiune de pamentu cu pretiulu de 1610 fl. comun'a Ususeu a investit in relitáti 536 fl. si comun'a Belotintiu 512 fl.

Sinodulu iea la cunoscintia aceste date, si aviséza Consistoriulu a insistá si de aici inainte cu tóta energi'a pentru incassarea banilor bisericesci-scolari,

elocati la credintiosi, avend a ingriji, cá báníi incasati se-se investésca in realitati.

Cu privire la reportulu consistoriului din Aradu despre datele adunate dela parochii cu privire la starea religiósá-morala, intelectualá, casnica-familiara, sociala si economica-materiala a poporului nostru, sinodulu transpune afacerea din cestiune consistoriului plenariu din Aradu spre studiare cu inviatiunea, cá la procsim'a sesiune sinodala se substérna sinodului propuneri meritorie pentru sanarea relelor aretate in aceste date; si tot de odata se aviséza Consistoriulu, cá reportulu substernutu in acésta afacere de catra directiunea institutului pedagogico-teologicu din Aradu sub dto 19/31 Martiu a. c. Nrii 350 si 352 ex 1891/92 se-se tiparésca, si distribue intre deputatii sinodali celu putiën cu 6 luni inainte de deschiderea procsimei sesiuni sinodale.

(Va urmá.)

Cuvântare festiva,

tenuta la punerea temeliei bisericii din Nadab in 7/19 Aprilie 1892, de parochulu Iosif-Ioan Ardeleanu din Chitighazu.

(Continuare si fine.)

O! Iub. Crestini! si multi indoielnici sunt astadi in materia de credintia. Voi inse nu ve luati dupa ei, nu ascultati de ei; pentru-ca sunt cei mai adeverati reu voitori ai vostri. Remâneti voi neclatiti in credinti'a vósra stramosiésca, intru care v'ati aflatu, crescutu si prin care v'ati mantuit pana in diu'a de astadi, si pre care aveti sfant'a datorintia, cá se o lasati drépta moscenire urmasilor vostri.

Admonitiunea acést'a suna mai vértos parintilor si antistiilor, cari traescu in familiile lor; într'o casa, cá si într'o familia mica, si într'o comuna, cá si într'o familia mare, si cari au privilegiu a-i îndreptá pre fii lor si pre cei pecatosi la îndreptarea vietii lor, cá astfel se devina fii adeverati ai s. maice nóstre biserici.

Iubirea nótra fatia de bisericá trebue se o dovedim si prin aceea, cá se-ii sárim într'ajutoriu cu zelu invapaiatu in fiesce-care comuna. Cá membrii comunitatii bisericesci, suntem indatorati a ne implini chemarea de atari. Se ingrigim cu generositate de sustinerea bisericilor, preotilor, invetiatorilor, scólelor si de tóte cele, de cari comun'a bisericesca are numai trebuintia.

Dara fiesce-care crestinu, nu ar fi iertat se se multiamésca numai cu atáta cât ii se impune cá datorintia: de a se ingrigi de preotu, invetiatoru, bisericá, si scóla: ci ar trebui se-si castige mangaiere sufletésca si prin aceea, cá se suplinésca cele ce se receru catra solemnitatea servitiului divinu si se se folosésca de tóta ocasiunea binevenita, cá se sara într'ajutoru asiediamentului celui sfantu si dumnediescu, aici pre pamentu.

Servind eu astadi aici in localulu scólei s. li-

túrgia, m'am convins, ca multe ornamente si obiecte mai insemnate ve lipsescu dela servitiulu dumnediescu, si chiar si acele care le mai aveti, parte sunt de totu inechite, parte nefolosivere.

Acum când cu ajutoriulu lui Dumnedieu incepeti zidirea casei lui Dumnedieu, aveti, ocasiunea cea mai bine venita, cá se aretati zelulu vostru crestinescu; iubirea vósra de ómeni buni; si alipirea vósra fiesca catra s. maica nóstra bisericá. Acuma aveti ocasiunea cea mai binevenita, cá se ve faceti jertfa bineprimita inaintea lui Dumnedieu si acuma aveti ocasiune cá se ve castigati comóre in Ceriuri, „unde nici moliele nu le strica, nici furii nu le sapa si nu le fura.“ (Mat. VI. 20.)

Inchipuiti-ve, cât de bine ii cade celui lipsit ajutoriulu intinsu in timpul oportunu; de-lu adepí, — când e setos; de-lu saturi — când e flamând si de-lu imbraci — când e golu. In acésta stare se afla acuma si cas'a lui Dumnedieu, ce intentionati a o zidi. Ajutorati-o! nu fiti scumpi, a pune pe Altariulu Domnului, din prisosulu ce vi-a dat, ca sufletele vósre se fie rescumperate dela pecate. „Caci de zidesce cineva pe acésta temelie, auru, argintu petre scumpe, lemne...; al fiecaru'a lucru va fi aretat; caci diu'a Domnului il va aretá.“ (I. Cor. III. v. 13.)

Fiind-ca tóte lucrurile bune se incepu si se sfersiescu cu rugatiune, veniti se ne rugam! „veniti se cantam cantare de lauda Domnului. Se-¹l intimpinam cu multiamita. Caci el este Dumnedieulu nostru, si noi suntem poporulu pasiunii Lui si turm'a manii Lui.“ (Ps. Dav. XCIV. 1—7.) veniti se ne rugam cu inima curata dicend: Dómne Dumnedieule ia aminte de poporulu romanu drept credintiosu alu s. bisericii din locu; redica-i biseric'a, cá se aiba unde se ti se inlucra Tie, cá se aiba unde a se luminá, intari si marea, cá se aiba unde se fie fericit cá mosii si stramosii lui de odinóra. *Fa cá se fie preamarirea Ta in fii filor lor!* Ps. XC. 15. Si acum, Dumnedieu se ve ajute! Amin.

Importanti'a istoriei pedagogice.

(Memoriei neuitatului meu profesor Dr. Lazaru Petrovici.)

(Continuare.)

Capítulu II.

Educatiunea moderna.

1. Dr. Martin Luther.

Déca referintiele nu faceau pre Luther reformatoriulu Germaniei, avea se devina unulu dintre cei mai ilustrii barbati de scóla, nascut fiind spre aceea.

El s'a nascut la Eisleben in 10 Noembre 1483 din parinti tierani, si a raposat tot acolo in 18 Faur 1546.

Dupa completarea studiilor mai inalte in Erfurt si Eisenach, la 1508 deveni denumitu de profesor de etica si dialectica la facultatea teologica din Wittenberga, de unde dupa unu anu, fu trimis in missiune la Roma.

La a. 1520 si-a spus Luther vederile sale asupra reformarii invetiamentului universitaru in spiritu crestinu, recomandând studiulu limbelor latine, helene, a matematicii si istoriei.

Dupa faimós'a dieta din Worms a urmat captivarea lui Luther in castelulu de Wartburg, unde a ramas pana la 1522. In a. 1524 publicá sensationál'a sa epistola catra consilierii statelor germane, pentru infiintierea scóelor crestine, carea a produs un resunetu in tóta Germania.

Mai apoi la 1538, observând Luther insusi necesitatea unor principii regulatórie pentru organizarea instructiunii publice, publicá instructiunile sale catra inspectorii.

El a pretins in acele instructiuni cá biserica se dechiare obligativitatea invetiamentului, infiintand pretutindenea scóle populare.

Scól'a a impartit-o in 3 clase, prescriind materi'a si timpul instructiunii pentru fie-care clasa.

El a pus pondu pe biblia, cantu, compositiuni si gramatica.

„Cartea sacra : evangeli'a, se fie obiectulu de frunte, lectur'a dilnica a tinerimei,“ dice Luther.

Acesta a fost inceputulu organizatiunii scólei moderne. Cel mai mare pondu a pus Luther si pe educatiunea familiara, asupra carei'a a emis unele principii de valóre necontestavera, in cari se reoglindeá mai presus de tóte moralul.

„Forti'a nóstra — dice Luther — sta in generatiunea viitoare, déca vom negligá tinerimea, biserica va remânea cá o gradina, in carea nu s'a lucrat nimic primáver'a.

Se se spuna copilului cine este Dumnedieu si ce a facut elu pentru noi, se-i aretam din istori'a sacra, cum el protege si mántuesce pe copii sei, si cum tot el pedepsece pe cei rei, pe egipteni, pe pagáni ect; numai astfelu vom poté desvoltá intr'ensulu iubirea si temerea de Dumnedieu.

2. Filipu Melanchton,

s'a nascut la Bretten in 16 Faur 1497 si a raposat in Würtenberga la 21 Aprile 1560.

Studiile universitare le-a facut in Heidelberg si Tübingen. La 1518 deveni profesorul la facultatea teologica din Würtenberga, unde facu cunoscintia si lega intima amicitia cu Luther.

Cá profesorul a desvoltat o activitate admirabila. prelegerile sale erau ascultate de mii de auditorii, din tóte tierile Europei. El a compus o gramatica helena, carea a aparut in 51 editii.

Cá resultatu al esperintielor sale facute cá inspectorul scolaru a publicat unu studiu „Wisitations Büchlein,“ in carea a scris si unu planu de invetiamentu.

3. Valentin, Friedland, Trotzendorf,

s'a nascut la Trotzendorf in Silesi'a la a. 1490 si a raposat la 1556.

Principiile sale pedagogice le-a aplicat in scól'a sa intemeiata in Goldberg, carea in timpul existentei sale de 30 ani a devenit renumita, atât pentru metodu dominantu in ea, cât mai vertosu pentru organizarea si disciplin'a ei. Elu a dividat elevii sei in economii, eforii si gvestorii.

Economii grigeau de ordinea din dormitóre si salele de studii, eforii grigeau de bun'a ordine la prând'u; ér gvestorii grigeau de progresu.

Afara de acesti functionarii, mai avea unu magistratu constituitu din unu consulu si doispredece senatorii, al carui dictatoru era elu.

Elevulu culpabilu trebuia se-se justifice in 8 dile inaintea magistratului, cu care ocaziune avea se lucre si o disertatiune in limb'a latina, carea de era buna, culpa-

bilulu se achitá, ér la din contra se espunea unei pedepse fórte aspre. Cel mai mare pondu a pus pe limb'a latina, carea domina pe acelu timpul.

Disciplin'a a fost fórte esemplara, carea a avut de a se multiami consuliilor si legei disciplinare proclamate de Trotzendorf.

Pe lenga limb'a latina se propunea limb'a greca, dialectic'a, retoric'a, music'a, aritmetic'a si religiunea.

In clasele inferioare se propunea prin cei mai inaintati, ér in cele superioare prin Trotzendorf si sub invetiatorii sei.

In ceea ce priveste moral'a si disciplin'a, scól'a din Goldberg, n'a fost nici când intrecuta de alta. „Trotzendorf era facut spre a dirige un colegiu, cá Scipion Africanulu, a comandá o armata,“ dice Melanchton.

4. Ioanu Sturm.

Acestu celebru pedagogu alu seculului al 16, s'a nascut in Schleiden. Studiile mai inalte le'a facut in Louvain si Paris, dupa ce mai inainte s'a bucurat de o educatiune distinsa in famili'a comitelui de Manderseheid.

La 1538 primind organizarea noului gimnasiu din Strassburg, prin ideile si ingigirea s'a, deveni atât de celebru, încât in scurtu timpul fu frecventat de fii tuturor statelor de frunte, ba si de ai baronilor si printilor.

Pentru completarea studiilor gimnasiali, in scurtu timpul a pus Sturm bas'a unei academii, dupa cum se vede din planulu organizarei publicat de densusu.

El a distins in educatiune 3 institutiuni: famili'a, gimnasiulu si academi'a.

Baiatulu pana la etatea de 7 ani trebuie se remana in familia sub ingrijirea mamei, chemata de a dá pruncululu primele notiuni necesare in vietia.

Cu alu 6-lea anu baiatulu, carele dorece a-se bucurá de folosulu sciintei are a frecuentá gimnasiulu eore dupa ideia gresita a timpului imbratiasita si de Sturm, atingea mai multu numai scopurile limbistice, punendu-se prea mare pondu pe limb'a latina si deprinderile verbali, timpindu-se chiar spiritulu prin ingreuiarea elevilor cu recitarea classicilor latini si heleni.

La inceputu gimnasiulu avea 2 ér mai apoi s'a completat cu 10 clase, când s'a bucurat apoi de o reputatiune imensa.

Cu a alu 16-lea anu intrau elevii in cele 5 cursuri de academi'a, a-carei programu inse a lasat fórte multu de de.

La academi'a instructi'a era mai libera, profesorii esplicau desvoltandu diferite tese, ér elevii ascultau si-si faceau notiunile necesari.

De deosebita valóre pedagogica sunt si epistolele sale classice, scrise in 1565 catra profesorii gimnasiali.

5. Ordinulu Iesuitilor.

Déca vom face o reprivire asupra activitatii tuturor ordurilor calugeresci, cari si-au castigat merite neperitóre pentru cultur'a omenirei, ne vom convinge ca Iesuitii au castigat corón'a gloriei pe terenulu instructiunii si educatiunii.

Ignatz de Loyola fondatorulu acestui ordinu, pentru a ridicá puterea papala si spre a converti pre ereticii, si-a ales cá medilocu instructiunea.

Membrii societatii lui Isus, au strabatutu prin tóte regiunile lumei, semanand pretotindenea binecuvantarile luminei.

Sistemulu de educatiune si instructiune al Iesuitilor, este cuprinsu intr'unu planu de studii compusu de generalulu ordinulu Claudiu Aguaviva cu síese colegii ai sei la 1588, sub titlu: „Ratio et institutio studiorum societatis Iesu.“

Acestu planu, afara de unele modificari conforme

recerintelor timpului, a remasu acelasi, caci dupa enunsierea generalului Rotha an „Nu trebuie se se schimbe acela usior, de órece se basédia pe esperint'a salutarie a 200 de ani.“

Conform prescrielilor acestui planu invetiamentulu se dividá in inferioru si superioru.

Invetiamentulu inferioru se propunea in 5 clase, in cari scopulu principalu era al face capabilu pe elevu se vorbésca limbele: latina si helena, de unde se vede ca intru nimic nu difere scopulu scólelor iesuite de ale protestantilor.

Unu inceputu salutaru inse vedem prin tractarea unor materii estrase din aritmetica, istoria, din datinile popórelor, si a altor fapte glorióse ale barbatilor de renume; ba in planulu de invetiamentu din 1852 se constata necesitatea introducerei matematicei, fisicei si a limbei materne.

Invetiamentulu superioru a cuprins unu cursu de filosofia de 2 ani si altulu de teologia de 4 ani.

In cursulu filosoficu, care avea unu profesor ordinariu si 2 ajutori, se propunea logic'a si etic'a lui Aristotel, apoi elemente din Euclýde si putiena geografía.

Cursulu teologicu avea 4 profesori pentru sant'a scriptura, limb'a hebraica, teologia si casuistic'a.

In ceea ce privesce invetiamentulu religios si disciplin'a planulu studiilor dice: religiunea trebuie se fie bas'a si vérfulu, centrulu si sufletulu ori carui studiu, ori carei educatiuni.

Cá medilóce pentru a face pe elevi a-si impliní purerea datorint'a au folosit emulatiunea, denuntiarea si pedéps'a. Acela care scie se escite emulatiunea, dice planulu lectiunilor, a gasit mijloculu cel mai puternicu pentru invetiatura, caci numai emulatiunea desvólta tóte fortiele omului.

Spre a desvólta emulatiunea, reclama cá fiecare elevu se aiba unu rivalu, carele controlându-lu se-i denuntie conduit'a, spre care scopu s'au denumit dintre elevi monitori, censori, magistrati si decurioni.

Elevilor buni li-se distribuá premii cu mare solemnitate, ér afara de scóla li-se dá deosebite locuri de onóre.

Pentru pedepsirea celor neglijenti se aflá in fie-care clasa o banca separata, numita banc'a infernului, scolarii cari siedeau pe aceea banca erau apoi dispretiuiti din partea celoralalti.

Drept pedepsa se usitá inca recitarea unui serviciu religios, prin ce inse in locu de a-se marí pietatea, se desvólta indiferentismulu pentru lucrurile sfinte; ér de alta parte prin laudele ce se aducéu altui'a pentru pietate se marea in ei ipocrisi'a.

Abstragend inse aceste directiuni gresite, meritulu ordului iesuitu pentru educatiune si instructiune, este si va fi necontestaveru.

6. Ordinulu fratelor scólelor crestine:

Ioan Baptist de la Salle.

Necontestaver e adeverulu, ca déca ori-si ce membru alu societatii omenesci, in mijloculu unei munci obosítóre simte necesitatea unui esemplu de rara devotiune si abnegare catra chieamarea sa spre a-lu stimulé, apoi in specialu barbatii de scóla, in câte momente simt necesitatea unui modelu de devotiune si perseverantia extraordinara catra chieamarea lor, spre a escitá in ei indemnu, nutrindu-i cu noue poteri in mijloculu unei munci atât de grele, si care esemplu-lu pot aflá in persón'a nobilului Ioan Baptist de la Salle, fundatorulu ordinului fratilor scólelor crestine.

Nascutu la Reims, in 30 Aprile 1651, studiile mai inalte le-a facutu la Paris, impreuna cu piosulu seu con-

scolariu Fénélor, de unde retornand la loculu seu natalu, s'a decis a renunsiá de lume si a-se consacrá educatiunei junimei, terminandu astmodu organizarea societatii sororelor lui Isus.

Simtind nobilulu dela Salle lips'a scólelor populare, fondá in a. 1679. in Reims, cu concursulu zelosului laicu Niel, cea dintai scóla de baieti, carea a progresat de minune, desí a dat de mari dificultati, in specialu când Niel parasí Reimsulu spre a fondá si in alte localitati scóle.

Aceste dificultati au fost inse paralisate prin neobosit'a activitate a lui Ioanu Baptist dela Salle, carui'a ii succese a interná pe toti institutorii in cuartirulu seu, inspirandu-le zelu si iubire catra chemarea lor prin consiliile si inviatiunile sale cari le dá pana târdiu nóptea.

Dupa ce inse audise obiectionarile invetiatorilor sei, ca este cu multu mai usior a dá cuiva consilii de devotiune catra chieamare, decât ale pune insusi in practica, s'a indignat intr'atáta, încát si-a vendut tóte bunurile, distribuind banii seracilor, puindu-se apoi in fruntea consotiloru a induratu cu rara abnegare tóte greutatile invetiatoresci si lipsele saraciei.

Din acelu momentu consiliile si activitatea sa a produs rezultate admirabile, tenerimea de pretutindenea alergá spre a imbretisiá acésta viétia plina de abnegare si a-se incaldí la radiiele culturai propagate de acestu apostolu al luminei.

Astmod a pregatit el unu numeru considerabilu de barbati cu sciintia, si invetiatori poporali.

In urm'a mai multor inviatiuni, la 1688 s'a dus la Paris, unde inca infintia un institut; dorere inse caci mórtea unor frati, apoi atacurile invetiatorilor laici, precum si alte calamitati pregatiau apunerea aceluia.

Numeru o anima nobila si plina de abnegare catra misiunea sa, cá a-lui I. Baptist de La Salle, a fost atât de resoluta, încát in unire cu sincerii confrati Viort si Drolin, au depus juramentulu solemn: ca vor sustinea scólele crestine si gratuite, chiar si de ar remânea singuri in asotiatiune, si chiar, de ar fi condamnati se cersiesca pânea de tóte dilele! Éta unu esemplu aprópe incomparabilu in istori'a culturai omenesci!

Se intielege ca o asemenea devotiune si abnegare, au sustinut si in florit scólele crestine, cá nici când, pentru a caror conducere a scris Ioan Baptist de La Salle in a. 1700 Regulamentulu pentru directori.

Obosita si sdruncinatu de o activitate si viétia plina de sacrificii, la a. 1717 s'a retras, lasând in loculu seu pre virtuosulu Barthéleny.

Restulu dilelor le-a petrecut nobilulu apostolu numai in rogaciuni, pâna in Vinerea mare a. 1719, când a fost chieamat de Tatalu cerescu, spre a-si primí recompens'a faptelor sale.

Incát privesce organizarea acestui ordinu si principiile pedagogice profesate in scólele lor, se reduc la urmátórele:

Membrii ordinului au a-se supune vointiei Ddieesci si a-se sacrificá neconditionat pentru cultur'a tenerimei.

In capulu ordinului este unu superioru, nmit pe viétia de directorii institutelor principale si avend pe langa sine 2 ajutore.

O adunare constituita din directori si 30 frati, alesi dintre cei mai betrani, se intrunesc tot la 10 ani. Adunarea in casuri grave póte depune pe superioru.

Superiorii denumesc inspectori, cari au a visitá odata in anu deosebitele case, ér despre rezultatu au a face raportu specialu.

In ce privesce instructiunea, fratii erau constrensi a-se tienea strictu de materi'a si metodulu prescriu in

instructiile ordinului, neavend dreptulu a introduce nici o inovatiune, prin ce s'a restrens fórte libertatea invetiamentului.

Pedepsele corporali erau interdise in timpulu rogiaciunilor, a catechisarii si a scrisului, nefind permis inse nici când a-se aplicá de catra invetiatori.

Fiecare scóla era impartita in 2 clase, un'a inferióra si alt'a superióra, cari inse erau una lângá alt'a despartite prin o usia cu ochi de sticla, încát fratele clasei superióre — carele era consiliatorulu celui mai teneru — trebuia se vadia din clas'a sa tot ce se intemplá in clas'a consotiului seu.

In clase domniá ordinea si curetieni'a cea mai esemplara, tóte se faceau la unu semnalu dat cu unu instrumentu anumitu.

La desvoltarea simtilului religiosu au contribuit in parte si icónele sante afsiate pe paretii scólei, intre cari se aflá si cea a nobilului fondatoru de La Salle.

Instructi'a s'a redus la cetire, gramatica, ortografia si caligrafia, geometria, geografia, socóta si religione.

In genere invetiatorii s'au folosit de metod'a simultanea.

Capitululu III.

Epoc'a de transitiune.

Inainte de a trece la educatiunea actuala, simtim o indispensabila necesitate de a dice inca câteva cuvinte, asupra lucrarilor barbatilor epocii moderne, cari au influentiat fórte mult asupra celei actuale, formând asia dicend o epoca de transitiune dela epoc'a moderna, la cea actuala.

1. Igumenulu, Fleury si Fenelon.

Pecând nisuintiele tuturor barbatilor de scóla erau indreptate numai asupra educatiunei seculului barbatesc, ér femeia desí in parte se impartasiá de o educatiune, inse gresita, doi barbati nobili Fleury si Fenelon si-au redicat vocea pentru apretierea si reformarea educatiunei fetelor.

Fleury a pretins „că fetele se-se invetie si altceva pe lângá catechis, cusutura, cantare, dantiu, imbracare, vorba frumósa, adeca a ceti, serie, calculá, precum si alte necesitati reclamate de economi'a, casnica si positi'a unei femei de a sci dá svat.

Unii pretind — dice Fleury — ca femeile nu sunt capabile pentru studii, cá si când sufletelu lor n'ar fi de aceeași natura cá alu barbatilor, cá si când ele nu ar avea cá si noi facultatea cugetarii de a povatiui, o vointia de a regulá, si patimi de invins, séu cá si când lor le ar fi mai lesne decât noua se implinésca tóte datoriintiele aceste, fara de a invetiá.“

De aceleasi idei reformatóre in educati'a femeilor a fost condus si nobilulu Fenelon, nascut la a. 1651 in castelulu Fénelon, dint'r'o familia nobila.

(Va urmá.)

Iuliu Vu'a.

D I V E R S E.

* *Rug'a din comun'a Ghiród'a*, carea se tène in fiecare anu in diu'a santului mucenicu Georgie, s'a serbat in anulu acest'a cu o deosebita solemnitare. Credintiosii nostri din numit'a comuna in frunte cu vredniculu poporeanu Ioan Usica si la initiativ'a zelosului nostru preotu de acolo Ioan Popu condusi de semtiulu de pietate crestinésca prin contribuii au daruit in acésta di santei nóstre biserici din numit'a comuna unu

praporu de o deosebita frumsetia in pretiu de 150 fl. v. a. La cererea comunei bisericesci, adresata Pré Santiei Sale, parintelui Episcopu Ioan Metian, sant'a liturgia si actulu santirei praporelui s'a oficiat prin dir. seminariulu din Aradu Augustin Hamsea, carele la finea serviciului divinu a tîenut poporului, adunatu in numeru mare in sant'a biserica o cuvëntare, in carea desvoltand insemnatatea serbatorii, precum si insemnatatea spiritului de darnicia alu poporului pentru infrumsetierea si intarirea casei lui Ddieu, aretà si dovedi, ca uniculu mijlocu siguru pentru inaintarea poporului nostru pre tóte terenele vietii este alipirea catra sant'a nóstra religione si biserica, si activarea spiritului evangheliei Domnului in modulu de gandire si actiune alu poporului. Dupa acésta cuvëntare preotulu din localitate luand cuvëntulu multieml Pré Santiei Sale in termini caldurosi pentru zelulu si iubirea faptica dovedita totdeuna facia de poporulu séu eparchiotu, dorindu-i dela Ddieu ani multi fericiti spre inaintarea sfintei Sale biserici.

Se dea Ddieu, cá sfintele rogatiuni ridicate in acésta di se afle deplinu resunetu inaintea Tronului cerescu; si doctrin'a sfintei evanghelii se afle totu mai multu pamentu roditoriu in inimile credintiosilor nostri din Ghiroda!

* *Himenu.* D-lu Aureliu Rocsin teol. abs. si-va celebrá cununi'a in 3/15 Maiu cu d-siór'a Ancina, fic'a domnulu N. Burdan economu in Ciumeghiu. — Felicitárele nóstre!

* *Himenu.* Domnulu invetiatoriu gr. ort. roman Corneliu Ghiledianu din Remete-poganicu si-a incredintiatu de viitóre socia pe domnisóra Saft'a fic'a reposatului preotu Pavel Tatuca din Jablaniti'a langa Mehadia. — Cununia se va celebrá Dumineca in 3/15. Maiu 1892. — Felicitárele nóstre.

† *Necrologu.* Liviu R. Pap, invetiatoriu in Covasintiu in numele seu si a filor sei Teodoru si Mari'a, precum si in numele tuturor consangenilor sei, aducu la cunoscenti'a tuturor amicilor si cunoscutilor lor incetarea din viatia, dupa unu morbu scurtu si plin de suferintie — a mult iubitei sale sotii, mama si consangena Martha Pap nasc. Colf, intemplantu la 1 Mai n. a. c. in etate de 20. si a fericitei sale casatorii de 3 ani. Remasitiiele pamentesci a-le defunctei s'au asiadiatu spre odihna eterna in cimiteriulu gr. or. din Covasintiu la 2 Mai d. a. la 4 óre dupa ritulu bisericeii gr. or. romane, in presentia comunei intregi precum si a numerosilor amici si cunoscuti. — Fie-i tierin'a usióra si memori'a vecinica.

* *Multiamita publica.* Pentru s. biserica romana din orasiulu Biserica-alba au mai incurs urmatórele contribuii generóse si anume au contribuitu: Ilustritatea S'a Dnulu Nicolae Popea episcop 50 fl., Trapsia general c. si r. in Gratz 10 fl. M. on. Institutu „Albina“ (Brasiov) 10 fl., Pré Cuviosi'a S'a Filaret Musta protosincelu 5 fl., M. on. Domni: Traian Barzu asesoru consist. 2 fl., Iuon Ionasiu 2 fl., Dr. Traian Badescu secretariu consist. 2 fl., Ioanu Popoviciu controloru dieces. 2 fl., Patriciu Dragalina profesoru prep. 1 fl., Iuliu Olariu 1 fl., Ioanu Pinciu 1 fl., Stefan Velovan directoru 1 fl., Enea Hodosiu profesor 1 fl., Ioanu Lintiu, procuristu 2 fl., Ant. Sequens profesor de musica 1 fl. Din Arad: Spt D. Dr. Georgiu Vuia medic 5 fl. Din Lugosiu: Spt. D. Dr. Maior medic 2 fl., Dr. G. Dobrin avocat 3 fl. Titu Hatiegu avocat 5 fl., Coriolan Bredicean avocat 5 fl., Nicolae Iovanescu croitoru 5 fl., Iuliu Iacobescu economu 2 fl. Din Turda: M. On. Institutu de creditu si economii „Ariesiana“ 10 fl. Din comun'a Vraniu: Iosif Tomasiel preotu si asesoru consist. 10 fl., Pavel Rosiu

preotu 10 fl., Simeon Miter proprietariu 5 fl., Paun Anagea comerciante 2 fl., Ioan Avram economu 1 fl., Ioan Vraniantiu comisariu 2 fl., Ioan Fitia economu 50 cr., Toma Munteanu jude com. 1 fl., Paun Critiu juratu 50 cr., Iosif Munteanu preotu 50 cr., David Petric economu 50 cr., Pavel Rosica comerciante 1 fl., Nicolae Surlasiu economu 60 cr., Treica Miter econom 14 cr., George Miter econom 10 cr. Sum'a totala 162 fl. 84 cr. Pentru cari oferte generose li se exprima Ilustrilor si m. on. Domni donatori cea mai profunda multumita. Biserica-alba, in 1. Maiu 1892. — Pentru comitetulu parochialu: Ioanu M. Rosiu, avocat cá presiedinte, Dr. Aureliu Novac, avocat cá notariu.

* *Influentia luminei electrice asupra sanetatii.* Abia suntu 9 luni, de când in biroulu postalu din Londra s'a inlocuitu lumin'a de gazu cu lumin'a electrica si introducerea acestei inovatiuni a si inceputu se produca din punctu de vedere igienicu rezultatele cele mai binefacetore. S'a constatau adeca, ca dupa introducerea iluminatiei cu electricitate, functionarii au inceputu inca din primele zile se se simta mai bine in privintia sanetatii si numerulu casuriloru de slabire si bolnavire a inceputu de-odata se se imputienese. Esperientiele acestea suntu o dovada, ca lumin'a electrica are o buna inriurintia asupra sanetatii si aplicarea ei, mai alesu in birourile, unde exista serviciu de nopte, e catu se pote de recomandabila.

* *Arderea unui teatru.* Din Filadelfia sosese scirea, ca o mare nenorocire s'a intemplatu acolo in 27 Aprilie n. In teatrulu centralu a isbucnitu unu focu, inainte de a se incepe representatiunea. O mare panica cuprinse pe teatralisti si pe publicu, imbuldindu-se cu gramad'a spre esirile teatrului. Unu individuu isi facu locu printre multime asia ca impungea cu cutitul pe cei ce ii steteau in cale. Siese teatralisti au fost omoriti, 70 de privitori raniti greu, dintre cari multi au orbitu. Pagub'a se urea la 1 millionu dollari.

Concursu.

Pe bas'a decisului Veneratului Consistoriu de datulu 24 Fauru (7 Martie) 1892. Nr. 116.75 B. se escrie concursu pentru deplinirea parochiei vacante de clas'a a III-a din Sacalu, protopresbiteratulu Oradii-mari, cu terminu de alegere pe 31 Maiu (12 Iuniu) 1892.

Emolumintele sunt:

1) Cas'a parochiala cu gradin'a si apartienatorele, pretiute in 30 fl. 2) Competintia de biru dela 90 numeri de case, si anume: dela 60 numeri de case cu pamentu cate o mesura de grau; era dela 30 numeri de case fara pamentu, cate o mesura de orzu, ori cucurudiu 105 fl. 3) 16 jugere de pamentu aratoriu, dinpreuna cu competintia de pasiunatu 180 fl. 4) Venitulu cimiteriului vechiu 20 fl. 5) Venitele stolare, dupa calcululu mediu aloru 5 ani din urma 200 fl. de totu 535 fl.

Se observa ca in venitul de susu nu e computata competintia de biru dela filiile: M.-Homorogu, Comadu, precum si dela prediile de pe teritoriulu comuneloru: Sacalu, M.-Homorogu si Comadu, care competintie anual-minte se pot socoti dela 50—60 fl.

Doritorii de a ocupa acesta parochia sunt avisati a-si asterne recursele loru adresate comitetului parochialu din Sacalu, subseminatulu protopopu pana in 28 Maiu vechiu a. c., avendu pana la alegere a-se presentu in vre-o Dumineca ori serbatore in sant'a biserica din co-

mun'a pomenita, pentru de a-si areta desteritatea in cele rituale.

In urma se notedia, ca alegendulu preotu va avea se platessa contributiunea erariala, precum si apararea de apa dupa pamentulu parochialu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopopu.

Pentru deplinirea definitiva a postului invetiatorescu dela scol'a romana gr. or. din Vadasu, protopresbiteratulu Boros-Ineului inspectoratulu Sieprensiului, se escrie concursu cu terminu de alegere pe 10 22 Maiu 1892. a. c.

Emolumintele anuali impreunate cu acestu postu sunt: in bani gat'a 100 fl. pentru conferintia 8 fl., pentru famulatie 8 fl., scripturistica dupa necesitate, 18 cubule de bucate 9 grau 9 cucuruz; pament estravilan 20 jugere, parte aratoriu parte fenatiu, precum si dreptulu de pasiunatu a-lor 14 capete de vite seu 28 fl. banii, 6 orgi de lemne din cari are a se incaldi si sal'a de invetiament, dela inmormentari mari unde va fi poftit 1 fl. dela cei mici 50 cr. cuartiru liberu in edificiuulu scolaru cu unu intravilanu pentru legumi.

Doritorii de a ocupa acest postu, recursele lor adjustate conform stat. org. cu testimoniu de calificatiune invetiatoresca si din limba magiara se se subscerna parintelui inspectoru cercualu de scole in Miske p. u. N.-Zerend, Ioanu Avramu, avend recurentii pana la alegere a se presentu la sant'a biserica intr'o dumineca seu serbatore, pentru de a-si areta desteritatea in celea rituale.

Vadas, la 12/24 Aprilie 1892.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: IOANU AVRAMU, m. p. parochu si inspectoru scolaru.

LICITATIUNE MINUENDA.

Pentru repararea — respective renovarea bisericeii gr. or. rom. din comun'a Cherechiu, (Kerek) cottulu Aradu; in urmare decisului Venerabilului Consistoriu diecesanu din Aradu de sub Nr. 899 din an. c. — se escrie concursu de licitatiune minuenda pe Dominec'a din 15 Maiu st. n. an. c. la 11 ore inainte de amedi in localitatea scolei din locu.

Pretulu de esclamare e 1850 fl. 49 cr. v. a.

Doritorii de a intreprinde acestu lucru, suntu pofititi, ca pe terminulu mai sus espusu se se presinte la fati'a locului, seu se-si trimita ofertele in scrisu provediute cu vadiulu de 10% in numerariu seu in hartii de valore.

Resultatulu licitatiunei pentru intreprindietoriu e deobligatoriu numai decet dupa subscrierea protocolului de licitatiune si a contractului de intreprindere; era din partea comunei bisericesci — numai dupa aprobarea contractului din partea Venerabilului Consistoriu diecesanu.

Planulu, preliminarulu de spese, precum si conditiunile de licitare si intreprindere se potu vedea in cancelaria oficiului parochialu din locu.

Din siedintia comitetului parochialu din comun'a Cherechiu, tienuta la 12/24 Apriliu 1892.

Din incredintiarea comitetului parochialu:

Teodoru Laza, m. p. Ioanu Micoroiu, m. p.
epitropu primu bis. not. comit. par.